

ikke har bevilling, men hvor det er en selvfølge, at han søger bevilling, før han disponerer, må være indstillet på, at det kan få konsekvenser for ham at handle på denne vis.“ (A. st., spalte 2558).

23. Den foregående fremstilling har været helt almindelig holdt. Da der imidlertid i folketingsudvalgets skrivelse henvises til bestemte passager i den af landsdommer Mogens Hvidt afgivne beretning om det over kontorchef i undervisningsministeriet Vagn Jensen afholdte tjenstlige forhør, vil det være rimeligt i den anledning at fremkomme med nogle specielle bemærkninger, dog naturligvis kun med sigte på det spørgsmål, der er stillet mig.

Det vil fremgå af det foregående, især hvad der er sagt under punkterne 13 og 19, at jeg ikke kan være enig med landsdommeren i den passus i beretningen side 133, som folketingsudvalget har henledt min opmærksomhed på. Den er sålydende:

„Hensynet til, at administrationen kan fungere effektivt i det moderne samfund, tilsiger utvivlsomt, at administrationen ikke må lade sig lamme af frygten for at begå formelle overtrædelser af grundlovens § 46, stk. 2, hvorved ethvert initiativ ville kunne visne.“

Efter min opfattelse, støttet bl. a. på statsministerens skrivelse af 1. oktober 1948 (ovenfor punkt 16), kan beføjelse til at afholde ubevilgede udgifter uden finansudvalgets forud indhentede samtykke kun støttes på en nødretsgrund sætning. Det af landsdommeren påberåbte effektivitetshensyn rækker langt videre. Det falder uden for min opgave at tage stilling til, om der i det konkrete tilfælde har foreligget en nødretssituation, og i bekræftende fald, om denne har været selvforskyldt eller ej.

Jeg kan specielt ikke være enig i at betragte afholdelse af ubevilgede udgifter uden finansudvalgets samtykke som en blot formel overtrædelse af grundlovens § 46 (2). Det er i sig selv uklart, hvad der menes med, at en overtrædelse er blot formel. Hvis der menes, at handlingen kun har karakter af en overtrædelse, når den bedømmes i henhold til grundlovens ord, ikke når den bedømmes i henhold til den virkelige retstilstand, er karakteriseringen urigtig. Den i denne forstand blot formelle overtrædelse

er at afholde udgifter *uden hjemmel på finanslov, tillægsbevillingslov eller midlertidig bevillingslov*. At afholde sådanne udgifter uden finansudvalgets tilslutning er derimod en overtrædelse af den sædvanemæssigt hjemlede effektive retsregel og altså ikke en blot formel overtrædelse i nævnte forstand.

Det kan også tænkes, at landsdommeren ved at betegne overtrædelsen som formel mere uteknisk har villet tilkendegive, at han anser overtrædelsen for mindre betydningsfuld, når blot man bagefter hurtigst muligt får det bevillingsmæssige grundlag i orden. Forskellige udtalelser i det følgende, på beretningens sider 133 og 134, tyder i denne retning, især den udtalelse side 134, at dersom bevillingssagen var blevet fremmet således, at finansudvalgets tiltrædelse kunne have foreligget i hvert fald sent på efteråret 1960, ville de allerede (d. v. s. i maj) foretagne indkøb „vel da have kunnet passere uden påtale.“

Denne vurdering kan jeg ikke tiltræde og tror ikke, det er rigtigt, at finansudvalget og statsrevisorerne ville have ladet en sådan handle måde ske upåtal. Hvis man kommer ind på at afholde ubevilgede udgifter på „forventet tilslutning fra finansudvalget“, forflygtiges hele ordningen derved, at finansudvalget stilles over for fuldbyrdede kendsgerninger. Dette synspunkt er klart udtalt i statsministerens skrivelse af 1. oktober 1948 (ovenfor punkt 16). Formodningen om finansudvalgets tolerance harmonerer dårligt med, at nævnte skrivelse, som den selv oplyser, er foranlediget af en henvendelse fra finansudvalget, i hvilken det udtrykkeligt siges, at det er en forudsætning for, at finansudvalgets tilslutning kan erstatte den lovmæssige bevilling, at ethvert bevillingsspørgsmål — bortset fra rene nødretstilfælde — *forelægges for udvalget og opnår dets tilslutning, forinden udgiften kan afholdes*.

Jeg kan også henvise til Damsgaards ovenfor punkt 15 citerede udtalelse om, at finansudvalgets medlemmer er brøstholdne, ja, i visse tilfælde endog meget vrede, når der fra ministrenes eller deres administrations side bruges penge, som ikke i forvejen er bevilgede.

Det er naturligvis rigtigt, at der i mange tilfælde ikke kan herske megen tvivl om, at finansudvalget vil tiltræde, at udgifter til